

А. ЗВОНАК

ПОМНИК Ў МІНСКУ

Адліты ў бронзы нерухома сцэ,
З узлётам мужнае рукі. —
Такім народная сьвядомасць

Яго запомніць на вякі!
А побач гмах на люднай

Асветлен сонцам веснавым,
І вецер горды сцяга палоща
Над родным горадам маім.

Яго дамы, яго палацы,
Граніт і мрамур, сталь

Усё, што ў ім красую працы
З руін і вогнішч ажыло.

То над сатлелым папялішчам
Разбегам вуліц, плошчаў, трас
Паўстала светлая сталіца, —
Масквы малодшая сястра.

Тут, верны ленинскому слову,
На ясны вышэйшы прасцяг,
Вяршыць народ на роднай мове
Закон шчаслівага жыцця.

Усё яго — зямля і рэкі,
Што адстаялі ў грозны час. —
Усё спалучана навекі
З вялікім імем Ільіча.

Голас Радзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ КАМІТЭТА ЗА ВЯРТАННЕ НА РАДЗІМУ
І РАЗВІЦЦЕ КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЕЙ З СУАИЧЫННІКАМІ

31 (716)

Красавік 1963 г.

Год выдання 9-ы

ТАСС паведамляе: «КОСМАС-14» НА АРБІЦЕ

13 красавіка 1963 года ў Савецкім Саюзе зроблены чарговы запуск штучнага спадарожніка Зямлі «Космас-14». На борце спадарожніка ўстаноўлена навуковая апаратура, прызначаная для працягу даследавання касмічнай прасторы. Спадарожнік выведзены на арбіту з параметрамі: пачатковы перыяд абарачэння — 92,1 мінуты, максімальная адлегласць ад паверхні Зямлі (у апагеі) — 512 кіламетраў, мінімальная адлегласць (у перыгеі) — 265 кіламетраў.

Апрача навуковай апаратуры, на спадарожніку ёсць: радыёперадатчык, які працуе на частаце 20,004 мегагерцаў; радыёсістэма для дакладнага вымярэння элементаў арбіты; радыётэлементычная сістэма для перадачы на Зямлю дадзеных аб рабоце прыбораў і навуковай апаратуры. Устаноўленая на спадарожніку апаратура працуе нармальна.

БАРАЦЬБІТ ЗА ДРУЖБУ ПАМІЖ НАРОДАМІ

Вялікі Ленін быў палымяным і паслядоўным барацьбітом за мір паміж народамі. Ён неаднаразова гаварыў, што Савецкая Расія павінна сваімі паводзінамі, сваёй палітыкай, справамі паказаць, што яна па сваёй прыродзе з'яўляецца міралюбівай дзяржавай, што яна не намерваецца захапіць чужыя тэрыторыі, падначаліць сабе якія-небудзь нацыі. «На працягу ўсяго перыяду інтэрвенцыі, — паведамляе тагачасны нарком замежных спраў Г. В. Чычэрін, — Уладзімір Ільіч настойваў на нашых зваротах да праціўніка з мірнымі прапановамі. Ён ніколі не баўся выклікаць гэтым уражанне слабасці».

Распрацоўваемая Ул. І. Лениным знешняя палітыка вылучалася гнуткасцю, палітычным рэ-

лізмам. У адносінах з буржуазнымі дзяржавамі ён заўсёды апеліраваў да эканамічнай выгады гэтых дзяржаў. Ул. І. Ленін няўхільна аберагаў высокую вартасць маладой пралетарскай дзяржавы.

Ул. І. Ленін стаяў у цэнтры сусветнай гісторыі. Яго думка і воля жылі ў мільёнах людзей усяго свету. «Ніхто да Леніна, — гаворыць Марсель Кашэн, — не веў чалавецтва праз больш важны этап гістарычнага развіцця». Пад кіраўніцтвам Ул. І. Леніна складалася і спеў міжнародны камуністычны рух. Ён цвяроза ўзважваў суадносіны сіл на міжнароднай арэне, пільна сачыў за кожным крокам сусветнага камуністычнага руху, унікаў у нацыянальную своеасаблівасць гэтага руху ў той ці іншай краіне, клапаціўся аб адзінстве камуністычных партый, пастаянна меў сувязь з іх дзеячамі, выступаў на міжнародных кангрэсах.

Барацьбе прыгнечаных народаў за сваю незалежнасць Ул. І. Ленін заўсёды надаваў вельмі важнае значэнне. Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалю-

цыя абудзіла народы Усходу і Азіі, выклікала магутны нацыянальна-вызваленчы рух народаў супраць каланіяльнай сістэмы імперыялізму. Ул. І. Ленін з велізарнай увагай сачыў за гэтай гераічнай барацьбой, вітаў абуджэнне народаў калоній і залежных дзяржаў. «Аднойчы, — успамінае стары бальшавік Г. М. Кржыжановскі, — у крамлёўскім кабінете Ул. І. Леніна я ўбачыў кіпы акуратна падабраных тоўстых кніг. «Што гэта за кнігі і навошта яны ў такой колькасці спатрэбіліся Уладзіміру Ільічу?» — падумаў я і, не ўтойваючы сваёй ціканасці, запытаў:

— Чым вы так цікавіцеся, Уладзімір Ільіч?
— А вось, калі ласка, паглядзіце, — і ён дэстаў з кучы тамоў дзве вялікія кнігі, прысвечаныя Кітаю і Індыі...

— Але навошта ж вам цяпер кнігі на такую далёкую ад сягонняшніх падзей тэму?

Ленін паглядзеў на мяне, злёгка прыжмурыў вока і сказаў:

— А хіба можна забываць, што народы Кітая і Індыі складаюць большасць насельніцтва нашай планеты і што таму іменна ім побач з Расіяй належыць рашу-

чая роля ў барацьбе з імперыялізмам?»

Ул. І. Ленін прадбачыў непазбежнасць крушэння каланіяльнай сістэмы імперыялізму. Ён указаў на магчымасць некапіталістычнага развіцця слабаразвітых краін, якія вызваліліся ад імперыялістычнага каланіяльнага прыгнёту. Няправільна думаць, вучыў ён, што капіталістычная стадыя непазбежна для адсталых народнасцей. Яны могуць выбраць свой самастойны шлях развіцця, які забяспечваў ім нацыянальную незалежнасць, росквіт іх эканомікі, культуры, усіх творчых сіл народа.

У нашы дні праецтва Ул. І. Леніна збылося. Над калоніямі ўсіх частак свету пранеслася ачышчальная бура нацыянальна-вызваленчай барацьбы, якая дашчэнту разбурае каланіяльную сістэму імперыялізму. Вызваленыя народы Азіі, Афрыкі і Лацінскай Амерыкі паўсталі на шлях стварэння сваіх незалежных нацыянальных дзяржаў. Аб такім абуджэнні народаў калоній і залежных краін, якое мае сусветна-гістарычнае значэнне, марыў вялікі Ленін.

Самы чалавечны чалавек

Кожны раз, калі я праходжу па ціхіх і прасторных залах гэтага старажытнага цаглянага будынка на маскоўскай плошчы Рэвалюцыі, я адчуваю такое пачуццё, нібы наблізіўся да чарадзейнай крыніцы. Адчуваеш жаданне зрабіць нешта вялікае, стаць лепшым, чым ёсць.

Неяк я падзяліўся сваімі ўражаннямі з выпадковым спадарожнікам на музею — Мікалаем Мацвеевым, будаўніком з далёкай Калмыкі. Ён выслухаў мяне і мякка ўсміхнуўся:

— А ці ведаеце, у мяне такі ж самы настрой.

Так, час, праведзены ў музеі, пакідае след у духоўным жыцці кожнага чалавека.

Мне даводзілася гутарыць па гэту тэму з многімі наведвальнікамі музея. Адказвалі па-рознаму, але сутнасць адказаў была адна: прыйшлі пабачыцца з Лениным, параіцца з ім, выказаць яму сваю любоў.

— Разумею, — усхвалявана гаварыў малады брыгадзір слесару аднаго са сталічных заводаў Сярыя Пятрунін, — мы вырашылі змагацца за званне калектыву камуністычнай працы. Прынялі запаведзі. Есць у іх пункт: жыць і працаваць па-ленинску. Вось я і прышоў, каб пазнаёміцца з жыццём Ільіча.

Гэта знаёмства было сапраўды кранальным. Пятрунін стараўся не прапусціць ні адной рэчкі, ні аднаго дакумента. А з якой увагай разглядаў ён асабістыя рэчы і прадметы хатняга ўжытку Уладзіміра Ільіча! Простая ільіныя сарочка, танны грубашэрсны касцюм, панашанае паліто — усё гэта выклікала ў Пятруніна шчырае здзіўленне: няўжо іх мог насяціць такі вялікі чалавек?

Малады слесар нямагла чуў і чытаў аб прастаце і сціпласці Ільіча. Але тое, што ён убачыў тут, пераўзыйшло ўсе яго прадстаўленні. На самай справе... У краіне дарагавізна, а Ленін атрымлівае 500 рублёў у месяц. Калі ж кіраўнік спраў Саўнаркома Бонч-Бруевіч павялічвае зарплату да 800 рублёў, Ленін аб'яўляе яму за гэта строгу вымову... Пасля злучэння з махам Ленін цяжка хварэе. Яму патрабуецца ўзмоцненае харчаванне, а ён задавальняецца сціплым пайком. Рабочыя і сяляне прысылаюць яму пасылкі, а ён перапраўляе іх у дзіцячыя дамы...

Пятрунін заходзіць у залу, дзе прадстаўлены макет рабочага кабінета Леніна ў Крамлі, і зноў здзіўляецца: як усё тут проста

(Заканчэнне на 4-й стар.)

Мінск. Праспект імя Леніна.

Фота І. Дародных.

...ПЛЮС ЭЛЕКТРЫФІКАЦЫЯ

Ул. І. Ленін марыў аб суцэльнай электрыфікацыі нашай краіны. На VII Усерасійскім з'ездзе Саветаў у снежні 1920 года ён сказаў: «Камунізм — гэта ёсць Савецкая ўлада плюс электрыфікацыя ўсёй краіны». Думкі Леніна аб тым, што «электрыфікацыя на

глубе Савецкага ладу стварае канчатковую перамогу асноў камунізму ў нашай краіне» ляглі ў аснову новай Праграмы КПСС. К 1970 году выпрацоўка электраэнергіі ў СССР будзе даведзена да 900—1 000 мільярдаў кілават-гадзін, а к 1980 году — да 2 700—3 000 мільярдаў. К канцу дзесяцігоддзя яна перавысіць прыкладна ў паўтара раза сучасны ўзровень выпрацоўкі электраэнергіі ўсіх краін свету, разам узятых.

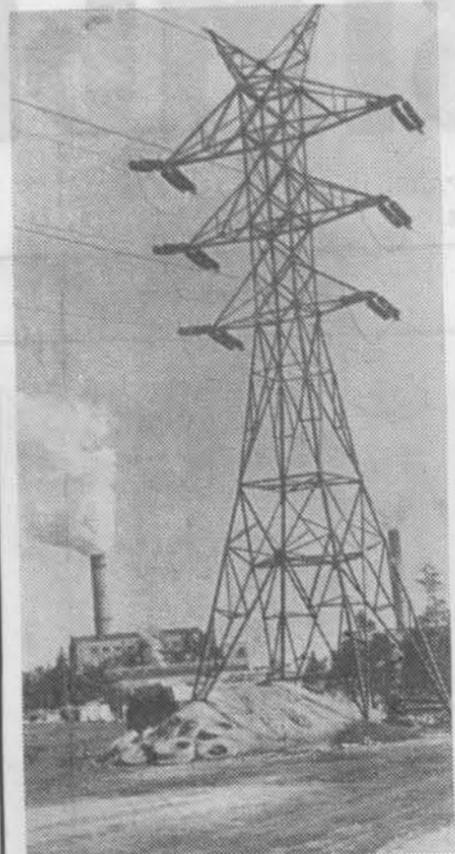
Да Кастрычніцкай рэвалюцыі на тэрыторыі нашай рэспублікі буйнейшай лічылася электрастанцыя ў Добрушы магутнасцю каля 300 кілават. У Мінску ў 1909 годзе электралімпачкі гарэлі толькі ў 84 дамах.

У студзені 1963 года Цэнтральнае статэстычнае ўпраўленне пры Савецкім Міністраў БССР паведаміла: «... выпрацавана электраэнергія 4,6 мільярда кілават-гадзін». Гэта значыць, што ў 1962 годзе ў рэспубліцы было выпрацавана электраэнергія ў 1 500 разоў больш, чым у 1913 годзе. У 1963 годзе рэспубліка атрымае 5 480 мільёнаў кілават-гадзін электраэнергіі.

За пасляваенныя гады беларускі народ не толькі цалкам аднавіў разбураную гітлераўцамі энергетычную гаспадарку, але і пабудаваў новыя, магутныя станцыі. Сярод іх — Мінская ЦЭЦ-3, Смалявіцкая ДРЭС, Васілевіцкая ДРЭС.

Самая магутная электрастанцыя рэспублікі Бярозаўская ДРЭС у мінулым годзе дала першы прамысловы ток. У гэтым годзе на ёй будзе ўведзены дзеянне трэці турбагенератар магутнасцю 150 тысяч кілават. Новыя магутнасці ўводзяцца на Васілевіцкай ДРЭС і Полацкай ЦЭЦ.

Вялікая ўвага ўдзяляецца электрыфікацыі сельскай гаспадаркі. За сямігодку ў рэспубліцы яна будзе ў асноўным завершана. У параўнанні з 1960 годам да канца сямігодкі спажыванне электраэнергіі ў сельскай гаспадарцы Беларусі ўзрастае ў 3,8 раза. Будзе ўстаноўлена 50 тысяч электрарухавікоў. Толькі ў бягучым годзе будзе электрыфікавана 300 калгасаў і 54 саўгасы.

Высавольтавыя мачты кроцаць сёння па прасторах Беларусі ад Васілевіцкай і Бярозаўскай ДРЭС, ад Полацкай і Мінскай ЦЭЦ... На вачах мяняецца аблічча роднай зямлі.

Мінскі матарны завод будзе сапраўды прадпрыемствам камуністычнай працы. Зараз рабочыя, інжынеры і служачыя рыхтуюцца да пуску прадпрыемства. У механічных цэхах ужо закончаны мантаж і наладка аўтаматычных ліній, буйных агрэгатных станкоў. На здымку: аўтаматычная лінія па апрацоўцы шатуна.

З году ў год павялічваецца прыбыткі саўгаса «Вароніна» Быхаўскага раёна. Асабліва развіта тут жывёлагадоўля. Сёлета на кожным сто гектараў сельгасугоддзяў саўгас будзе мець па 50 галоў буйнай рагатай жывёлы. Немалая заслуга ў гэтым належыць і сёстрам Надзежда і Праскоўі Пінэўскім. Больш дзесяці год працуюць яны ў жывёлагадоўлі, дабіваючыся ўсё лепшых паказчыкаў у працы.

НА ЗДЫМКУ: Надзежда і Праскоўя ПІНЕЎСКІЯ.

Фота Н. Жалудовіча.

Слова пісьменнікаў свету

Я быў узрушаны гэтым пачуццём. Мне было вядома, што на свеце існуюць усялякія людзі, буйныя вучоныя, якія імкнуцца адкрыць шляхі да лепшай будучыні, яны ўмеюць зразумець сваё пакаленне і сваю эпоху, пішуць для народа і вядуць яго за сабой. Бласлаўлены такія людзі! Але толькі раз у тысячагоддзе можа з'явіцца чалавек, які ў стане ахіпіць мысленным поглядам многія пакаленні і многія эпохі, працаваць на карысць многім народам, жыць дзеля іх і ў барацьбе за іх інтарэсы аддаць сваё жыццё. Калі такі чалавек з'яўляецца, чалавечтва адразу робіцца вышэйшым. Як горны хрыбет, узнікае ён над светам, як гром, пракатваецца над ім, як маланка, асвятляе яго імгненнай успышкай, як сонца, сагравае яго сваімі праменьнямі. Гісторыя раскрывае перад ім свае тайны, і сама прырода ўдзячна схіляецца перад ім.

Такім чалавекам быў Ленін! Ленін — гэта вочы гісторыі!

Крышан ЧАНДАР (Індыя).

Кніжка гэта называецца «Дзяржава і рэвалюцыя», і я праглынуў яе за адзін вечар... Я быў пакораны жалезнай логікай, пераканальнасцю, з якой Ленін фармуляваў свае думкі, тым, як ён развіваў іх і прыводзіў да неабвержных вывадаў, адным словам, усёй сілай яго рэвалюцыйнай аргументацыі. У той жа час я адчуваў за гэтай аргументацыяй найглыбейшую эмацыянальную зацікаўленасць аўтара ў тым, аб чым ён піша, польмя вялікага розуму, бліскавае спалучэнне ведаў і пераканальнасці ў сваёй праваце.

Тойн дэ ФРЫС (Галандыя).

Я з радасцю думаю аб новых пакаленнях, аб тых юнаках і дзяўчатах, якія, упершыню пазнаючы ішчэ і прыяжосць ленинскага вучэння, шырока раскрываюць вочы на свет, як раскрываюць свае плёсткі кветкі насустрач узыходзячаму сонцу.

В. Дж. ДЖЭРОМ (ЗША).

ТУТ УСПЫХНУЛА «ІСКРА»

Многае ў Лейпцыгу звязана з імем Ул. І. Леніна. У час сваіх паездак у Германію Ільч часта бываў тут. У гэтым горадзе ўспыхнула ленинская «Іскра». Аб гэтым нагадвае музей Ул. І. Леніна на

Русенштрасе 48, дзе ў студзені 1901 года быў надрукаваны першы нумар гэтай газеты. Другі музей Ул. І. Леніна знаходзіцца на Роза - Люксембургштрасе 19/21. Тут узноўлена абстаноўка па-

кой лейпцыгскага рабочага - пералётчыка Курта Рэмера, у якога ў лютым 1914 года спыніўся Уладзімір Ільч. Нядаўна музей атрымаў падарунак з СССР — дакументальны кінафільм «Уладзімір Ільч Ленін». Наведвальнікі могуць таксама праслухаць запісы голасу Ільча, атрымаць на памяць копію першага нумара «Іскры». Працоўныя Герман-

скай Дэмакратычнай Рэспублікі заўсёды праяўляюць цікавасць да жыцця і дзейнасці Ільча, яго рэвалюцыйнай спадчыны. У дзень памятнай даты ў залах музея было многа наведвальнікаў.

СТАРОНКІ ГІСТОРЫІ

З ІМЕМ ПРАВАДЫРА

Уся гісторыя нараджэння, станаўлення і развіцця Беларускай ССР непаруўна звязана з імем Леніна.

19—21 лістапада 1917 года ў Мінску адбыўся з'езд Саветаў рабочых і салдацкіх дэпутатаў Мінскай, Магілёўскай і Віцебскай губерняў. На ім былі прадстаўлены 20 Саветаў, у тым ліку Гомельскі, Мінскі, Вілейскі, Барысаўскі, Бабруйскі. У сваёй рэзалюцыі з'езд гораха вітаў пераход улады ў рукі Саветаў і стварэнне Савета Народных Камісараў на чале з Леніным, адобрыў першыя дэкрэты Савецкай улады аб міры і зямлі.

У гэты ж час праводзілася падрыхтоўчая работа па вырашэнню пытання аб дзяржаўным ладзе Беларусі. Ленін і іншыя кіраўнікі партыі і ўрада неаднаразова гутарылі з партыйнымі і савецкімі работнікамі Беларусі, слухалі іх паведамленні аб становішчы спраў на месцах. Працоўныя Беларусі слалі многа пісьмаў Ул. І. Леніну. Ленинскі ЦК партыі і Саветы ўрад пастанова памагалі працоўным Беларусі кадрамі, прадуктамі харчавання і грашовымі сродкамі. Супрацьленне справе ўмацавання Савецкай улады Беларусі аказвалі буржуазныя нацыяналісты, бундаўцы, эсэры і іншыя дробна-буржуазныя партыі, якія імкнуліся раскалоць адзіны фронт барацьбы працоўных. Яшчэ ў 1914 годзе Ленін выкрыў здрадніцкую ролю буржуазных нацыяналістаў у асобе «Беларускай грамады», якая выступала за дробна-буржуазную і нацыяналістычную ідэю «культурна-нацыянальнай аўтаноміі». Працоўныя Беларусі далі рашучы адпор прашукам ворагаў працоўнага народа і іх прыхвасням.

У цяжкі перыяд нямецкай акупацыі ў гарадах і вёсках Расіі пражывала больш двух мільёнаў бежанцаў, пераважна з беларускіх губерняў. Беларускі нацыянальны Камісарыят прапанаваў склікаць у Маскве Усерасійскі з'езд бежанцаў з Беларусі. Гэты з'езд у сваіх рашэннях

Ц. С. ГАРБУНОЎ, акадэмік АН БССР.

□ □

закляміў здрадніцтва беларускіх буржуазных нацыяналістаў. Нямецкія захопнікі спрабавалі стварыць так званы беларускі ўрад. 25 сакавіка 1918 г. нацыяналісты апублікавалі тэкст «Статутнай граматы», у якой аб'явілі «незалежнасць» Беларусі. Яны спрабавалі парваць шматвяковы сувязі працоўных мас Беларусі і Расіі і ператварыць Беларусь у калонію Германіі. Але беларусы рашуча змагаліся як супраць нямецкіх акупантаў, так і супраць іх прыслужнікаў — буржуазных нацыяналістаў, ўсяляк умацоўвалі Чырвоную Армію.

Пасля вызвалення тэрыторыі Беларусі ад нямецкіх захопнікаў на парадак дня зноў стала пытанне аб стварэнні БССР. У другой палавіне снежня 1918 г. Цэнтральны Камітэт РКП(б) па прапанове Леніна прыняў рашэнне аб стварэнні Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі. Гэты гістарычны дакумент адлюстроўваў думы і спадзяванні беларускага народа.

25 снежня 1918 года ў Маскве адбыўся Усерасійскі з'езд беларускіх секцый РКП(б). З'езд звярнуўся да рабочых, сялян і чырвонаармейцаў Беларусі са зваротам, у якім гаварылася: «Адна рабоча-сялянская Савецкая Расія працягвае нам рукі для сумеснага братняга жыцця, прызнае нашы правы быць вольным народам і, як роўнаму, ісці на вялікаму шляху сацыялізму. Хутчэй наперад, браты беларусы! Але толькі з Савецкай Расіяй».

Для канчатковага вырашэння ўсіх пытанняў, звязаных з утварэннем БССР, была склікана VI Паўночна-Заходняя канферэнцыя РКП(б). Яна адбылася 30-31 снежня 1918 года ў Смаленску.

Тысячы ўрачоў сталі на варце здароўя працоўных Савецкай краіны, дзе чалавек лічыцца самай вялікай каштоўнасцю. НА ЗДЫМКУ: адзін з іх — хірург Брэсцкага абласнога тубдыспансера Мікалай Зайцаў перад аперацыяй.

Плячо ў плячо

У мінулую восень давялося мне пабываць на Палессі, у саўгасе «Лоеўскі». Цудоўная была восень на берагах Дняпра. Золатам адлівала збажына, шаласцелі на ветры сцяблы высокай кукурузы, хоць і на рэдкасць цяжкім было лета, хоць і не вельмі ўжо ўрадлівая тут зямля.

— Добра кукуруза! — радаваўся, глядзячы на яе, брыгадзір Мікалай Масленка. — Дзякуй нашым украінскім сябрам!

Ён кінуў у бок дэвага берага Дняпра:

— Гэта зарыяты дружбы далі такі ўраджай... А яшчэ ж нядаўна многія казалі, што, маўляў, не вырасце на нашых землях кукуруза. Тады мы навезлі малавераў у суседнія калгасы Рэпкінскага раёна. Як братоў, прынялі нас чарнігаўцы, вопытам падзяліліся. І пасення далі на развод.

Зерне дружбы! Цудоўныя словы. І калі я расказаў аб гэтым старшын левабярэжнага украінскага калгаса імя Жданава Васілю Блысе, ён усміхнуўся:

— Правільна гаворыць мой сябра! — а потым спытаў: — А вы ў Рагозіна былі? У дырэктара Лоеўскай базы «Белсельгастэхніка»?

— Але, — кажу, — быў.

— І ён вам нічога не расказаў?

— Ды не, казаў, што дружба ў вас моцная, што, калі спатрэбіцца, і запчасткі вам дапамагае...

— Вельмі ён ужо сціплы.

І Васіль Данілавіч расказаў, што ездзяць яны ў лоеўскія майстэрні, як у свае ўласныя, што не раз у гарачыя дні жыва механізатары-беларусы пасылаю да іх на палі лятучкі для рамонт машын, што дапамагалі парадамі, як падняць ураджай бульбы, якую панамайстэрску вырошчваюць беларусы. Гаварыў так, быццам бы інакш і быць не магло.

Слухаў я яго і адчуваў: абпраўды інакш быць не магло. Аб гэтым тут гаварыла ўсё: усмешкі на тварах, задушэўнасць гутарак. Не магло яно быць інакш таму, што карэнне гэтай дружбы — у гісторыі.

...Гэта тут, непадалёк ад украінскага гарадка Рэпкі, калісьці грэўся ля вогнішча Емялян Пу-

гачоў, які збег з-пад арышту. А пробач з ім сядзелі украінцы і беларусы. Адсюль з многімі з іх пацяў ён свой шлях на далёкі Урал, каб змагацца за свабоду.

...Гэта тут, непадалёк ад Лоева, навесілі беларусы шляхціча, які здэкаваўся з прыгоннай украінкі. Разам палілі украінскія і беларускія сяляне панскія маенткі, разам устаўлялі на ободвух берагах Дняпра ўладу Саветаў.

Добра помняць тут і бурліваю вясну калектывізацыі. Украінцы ў Вярбоўцы, а беларусы ў Маркавічах рашылі аб'яднацца ў калгасы. У гэтым дапамог ім рускі бальшавік Іван Званоў. Забілі яго кулакі, але кроў піцёрскага рабочага прынесла свае плённыя ўсходы дружбы як на рэпкінскай, так і на церахоўскай зямлі. Разам плячо ў плячо змагаліся яны і з фашыстамі.

Ва украінскай вёсцы Задзярыўцы мне давялося пачуць апавяданне, якое паходзіла на легенду. Фашысты ўзарвалі ў Лоеве помнік Леніну. Тады калгаснікі схавалі кавалкі помніка на правы і левым берагах Дняпра. Калі ж нашы войскі вызвалілі горад, беларусы і украінцы разам паехалі ў Кіеў, дзе па іх просьбе адлілі такі ж новы помнік. І цяпер Ільіч зноў горда стаіць на крутым беразе Дняпра, глядзячы ўдалечыню, радуючыся свайму дзедзішчу — дружбе народаў. І як сімвалічна, што якраз тут, каля помніка Леніну, праходзяць братнія сустрэчы украінскіх і беларускіх калгаснікаў.

І не толькі ў гэтым кутку нашай зямлі сябруем мы з суседзьмі. Есць такое сяло Клюсы ў Клімаўскім раёне Бранскай вобласці, ля якога зыходзяцца граніцы рускага, украінскага і беларускага народаў. У Клюсах яны штогод падводзяць вынікі спаборніцтва, адзначаюць перадавікоў, раяцца, як хутчэй пабудаваць камунізм.

Так, вядома, было не заўсёды. Вялікадзяржаўныя шавіністы (гэтак жа спрабуюць рабіць зараз і былыя гітлераўскія памагатыя — нацыяналісты рознага колеру, якія апынуліся за мяжой) сеялі варожасць паміж народамі былой царскай імперыі. Гэта яны фанабэ-

рыста называлі украінцаў «халамі», рускіх — «кацапамі», а беларусаў — «сырмажнікамі». Выйграваў ад гэтага, вядома, толькі царызм, таму што чад нацыяналізму адцягваў народныя масы ад барацьбы.

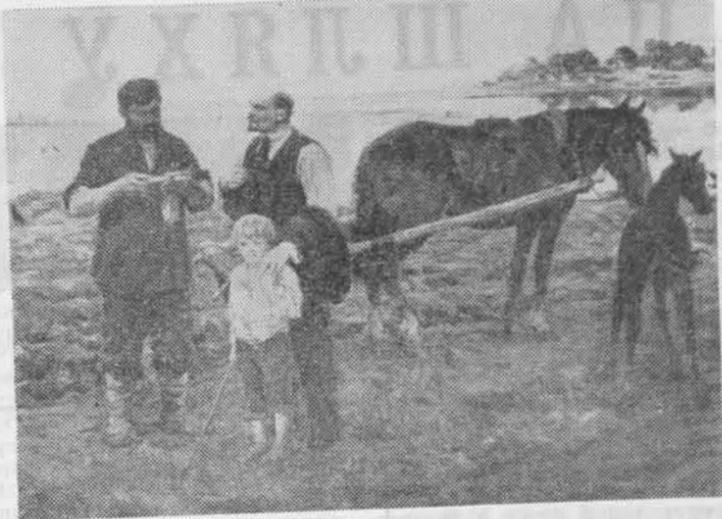
Даўно адыйшло ўсё гэта ў мінулае. Светлая дружба зацвіла на граніцах братніх народаў. І прыкладаў гэтаму — тысячы тысяч.

Узяць хоць бы такое. Як толькі была пабудавана Васілевіцкая ДРЭС на землях Гомельшчыны, адразу ж электрычнасць ад яе турбін пайшла ў пагранічныя калгасы і саўгасы Украіны. А нядаўна траса «электрычнай» дружбы звязала землі Брэсцкай вобласці і Беластоцкага павету Польскай Народнай Рэспублікі. Сябруюць у нас цяпер не толькі асобныя людзі, а і вёскі, раёны, гарады, рэспублікі. Не раз ужо гасцявалі ў Мінску будаўнікі з Волгаграда, а нашы ў іх. І лепшы доказ дружбы гэтых двух гарадоў — абваленыя вайной каменні Волгаграда ў сценах новых дамоў Мінска.

І новыя ніці дружбы цягнуцца цераз граніцы рэспублікі. «Трасай дружбы» называлі украінскі, беларускі, літоўскі і латвійскі народы будучы вялікі водны шлях, які звязвае праз Днепр, Прыпяць і Нёман чатыры рэспублікі.

Дружба! Якое прыгожае слова. Нездарма ў народзе гавораць, што сябра за грошы не купіш. Не, не можа быць дружбы, калі да яе прымешана карыслінасць. Не зразумець такога нацыяналістычнаму ахвасцю, якое прыгрэлася каля буржуазных урадаў у Лондане, Парыжы, Нью-Йорку, Боне. Смешныя іх намаганні пасеяць нянавісць паміж нашымі народамі. Расла і будзе расці дружба беларусаў са сваімі суседзьмі, цвісці ёй пад сцягам, на якім красуецца Сярг і Молат. Мацнець гэтай дружбе ва ўсім: у шчодрым абмене вопытам, у песнях, культуры, творчых сувязях, у планах, як лепш і хутчэй зрабіць савецкую зямлю яшчэ больш цудоўнай, а жыццё народаў больш багатым. Цвісці нашай дружбе, таму што яна ад чыстага сэрца, таму што гэтаму вучыў нас вялікі Ленін.

В. ВІКТАРАЎ.

«Размова аб зямлі». Карціна мастака П. Ф. Суданова.

У першыя гады Савецкай улады Ул. І. Ленін марыў аб ста тысяч трактараў для Расіі. Цяпер жа толькі Мінскі трактарны завод штодзённа выпускае па 190 машын. НА ЗДЫМКУ: новыя трактары на пагрузачнай пляцоўцы. Фота І. Змітровіча.

Просты, як праўда

(З НАРЫСА М. ГОРКАГА «УЛ. І. ЛЕНІН»)

Пісаць яго партрэт — цяжка. Ленін, знешне увесь у словах, як рыба ў лусцы. Быў ён просты і прамы, як усё, што гаварылася ім.

Гераізм яго амаль зусім пазбаўлены знешняга бляску, яго гераізм — гэта нярэдкае ў Расіі сціплае, аскетычнае падзвіжніцтва сумленнага рускага інтэлігента-рэвалюцыянера, непахісна перакананага ў магчымасці на зямлі сацыяльнай справядлівасці, гераізм чалавека, які адмовіўся ад усіх радасцей свету дзеля цяжкай работы для шчасця людзей...

Вольныя мінуты, гадзіны ён праводзіў сярод рабочых, выпытваў іх аб самых мізэрных драбніцах побыту.

— Ну, а жанчыны як? Заядае гаспадарка?

Усё ж — вучацца, чытаюць?

У лонданскім Гайд-парку некалькі чалавек рабочых, якія ўпершыню бачылі Леніна, загаварылі аб яго паводзінах на з'ездзе. Хтосьці з іх характэрна сказаў:

— Не ведаю, можа, тут, у Еўропе, у рабочых ёсць і другі, такі ж разумны чалавек — Бебель або яшчэ хто. А вось каб быў другі чалавек, якога я б адразу палюбіў, як гэтага, — не верыцца!

Другі рабочы дадаў, усміхаючыся:

— Гэты — наш!

Яму запырчалі:

— І Пляханаў — наш. Я пачуў трапны адказ: — Пляханаў — наш настаўнік, наш пан, а Ленін — правадзір і таварыш наш...

Абедалі невялікай кампаніяй заўсёды ў адным і тым жа маленькім танным рэстаране. Я заўважыў, што Уладзімір Ільіч ёсць вельмі мала: ячню з двух-трох яек, невялікі кавалак вэндліны, выпівае кубак густога, цёмнага піва. Па ўсяму відаць было, што да сябе ён ставіцца не вельмі ўважліва, і здзіўляла мяне яго падзвычайная кляпатлівасць пра рабочых. Харчаваннем іх загадвала М. Ф. Андрэева, і ён пытаўся ў яе:

— Як вы думаеце: не галадаюць таварышы? Не? Гм, гм... А можа, павялічыць бутэрброды?

Увосень 18 года я запытаў у сормаўскага рабочага Дзмітрыя Паўлава, якая, на яго погляд, самая адметная рыса Леніна?

— Прастата. Просты, як праўда.

— Ленін — асаблівы. Такіх — няма.

...Цяжка перадаць, адлюстраваць тую натуральнасць і гнуткасць, з якімі ўсё яго ўражання ўліваліся ў адно рэчыва.

Яго думка, нібы стрэлка компаса, заўсёды была павернута ў бок класавых інтарэсаў працоўнага народа.

Ад краіны суцэльнай непісьменнасці да краіны самай перадавой навукі і культуры ў свеце — такі шлях зрабіла наша краіна за 45 год. Культура сапраўды стала здабыткам самых шырокіх мас. НА ЗДЫМКУ: у ткацкім цэху Мінскага камвольнага камбіната ў час абедзеннага перапынку.

Канстанцін ГАРУСТОВІЧ

Нібы

Я

зноў

малады

Больш за два дзесяцігоддзі я пражыў далёка за межамі Радзімы. Гэта былі цяжкія гады, пражытыя ў разлуцы з усім дарагім, гады суровыя і бяспрадасныя. Але не пра іх я зараз хачу гаварыць.

Маё дзяцінства і юнацтва прайшлі ў Заходняй Беларусі. Я бачыў пакуты народа, які жыў пад прыгнётам паноў. Старэйшыя таварышы, нашы бацькі гінулі ў засценках за тое, што змагаліся за народнае шчасце.

За мяжой я бачыў эксплуататараў, якія нажывалі-

ся за кошт рабочых. Я бачыў непрымірную класавую барацьбу. І ўжо тады я вызначыў сваё месца ў жыцці, вырашыў звязаць свой лёс з перадавым атрадам рабочага класа.

Адзяджаючы дамоў, я ганарыўся тым, што на працягу больш дваццаці год ніхто не змог пахіснуць маіх патрыятычных пачуццяў і адносін да Радзімы. А такіх «добразычліўцаў» было многа. Я ганарыўся таксама і тым, што не толькі ўвесь час жыцця на чужыне быў патрыётам сваёй Радзімы, але знаходзіўся ў перадавых радах аргентінскіх рабочых.

І вось — Бацькаўшчына. Я зноў дома, у сябе ў Гродна. Бачу, як мой народ будзе новае жыццё. Навокал — усё расце, абнаўляецца, пераўтвараецца. Размах будаўніцтва ў нас велізарны, тэмпы — выдатныя! Тут усё кіпіць, тут цяжка сядзець, склаўшы рукі.

Усім гэтым велічным, грандыёзным будаўніцтвам кіруе партыя вялікага Леніна. У яе радах — лепшыя людзі нашай краіны: наватары вытворчасці, перада-

вікі калгаснага сяла, інтэлігенцыя. І я таксама сваёй працай, сваімі адносинамі да жыцця вырашыў заяваць вялікае права быць у радах Камуністычнай партыі.

Мае таварышы па рабоце — старыя камуністы рэкамэндавалі мяне ў партыю. Я асабліва шчаслівы тым, што ўступаю ў КПСС у дні, калі ўсё прагрэсіўнае чалавецтва адзначае 93-ю гадавіну з дня нараджэння Уладзіміра Ільіча Леніна.

Здаецца мне, што я зноў малады і пачынаю сваё жыццё спачатку.

К. Гарустовіч.

ПА ШЛЯХУ ІЛЫЧА

Ёсць на Капыльшчыне калгас, які носіць імя Уладзіміра Ільча Леніна — чалавека бясконца дарагога і блізкага людзям працы. За мінулыя гады сямігодкі многа змен адбылося ў калгасе. Пасля ўзбуйнення калгаса ў 1958 годзе хлебарабы сталі гаспадарамі 5 тысяч гектараў зямлі. Дзяржава дала ім магутную тэхніку: 22 трактары, 2 бульдозеры, 5 збжжывых камбайнаў і многа іншых складаных сельскагаспадарчых машын. Аўтапарк калгаса складаецца з 16 аўтамабільнаў. На жывёлагадоўчых фермах цяпер 1 200 гадоў буйнай рагатай жывёлы, каля 1 500 свіней. Дзесяткі электраматараў значна аблягчаюць працу калгаснікаў.

Добра плаціць капыльская зямля хлебарабам за іх працу. З году ў год растуць ураджай, павышаецца прадукцыйнасць жывёлагадоўлі, якая стала адной з самых даходных галін калгаснай вытворчасці. У мінулым годзе калгас атрымаў у грошах больш за 550 тысяч рублёў.

Высокія даходы дазваляюць калгаснікам не толькі атрымліваць высокую аплату на працадні, але і ўкладваць вялікія сродкі ў пашырэнне сваёй гаспадар-

кі, у будаўніцтва новых вытворчых і культурна-бытавых памяшканняў, добраўпарадкаванне населеных пунктаў. Толькі ў 1962 годзе на набыццё новай тэхнікі было затрачана 50 тысяч рублёў, на будаўніцтва было выдзелена каля 40 тысяч рублёў.

З году ў год багачее наш калгас, усё больш заможна жывуць калгаснікі.

Гэта дасягнута працай цудоўных людзей. На любым участку калгаснай вытворчасці працуюць працавітыя, жыццярадасныя працаўнікі калгаснай вёскі. Сярод іх многа моладзі. Юнакі і дзяўчаты пасля сканчэння сярэдняй школы застаюцца, як правіла, працаваць у калгасе. Толькі за апошнія 4 гады больш за 120 чалавек атрымаўшы сярэднюю адукацыю, пайшлі працаваць на калгасныя палі.

У калгасе выраслі выдатныя майстры сваёй справы, якіх па праву завуць маякамі, іх імёны вядомы далёка за межамі Капыльшчыны.

Сваёй працай заслужыла ўсеагульную любоў і павагу ў працаўнікоў вёскі свінарка Разалія Карпучык. Гэту працавітую дзяўчыну выбралі дэпутатам Вярхоўнага Савета СССР.

Яўгенія Давыдоўская нядаўна скончыла сярэднюю школу і пайшла працаваць на свінаферму. Цяпер яна паважана чалавек у калгасе, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР.

Расце эканоміка калгаса, павышаецца і культурны ўзровень хлебарабаў. Вось некалькі прыкладаў. У калгасе 864 працаздольныя, а з іх амаль трэцяя частка (233 чалавекі) маюць сярэднюю, незакончаную вышэйшую і вышэйшую адукацыю. Многія маладыя калгаснікі працягваюць завочна вучыцца ў тэхнікумах і інстытутах. Марыя Карпучык пасля школы працавала два гады свінаркай, затым скончыла тэхнікум і цяпер працуе ў калгасе аграномам і завочна вучыцца ў Гродзенскім сельскагаспадарчым інстытуце. На 3 курсе

гэтага ж інстытута вучыцца і заатэхнік калгаса Марыя Давыдоўская, якая раней працавала даяркай. Трактарысты Станіслаў Андрусевіч і Міхаіл Васілевіч вучыцца ў тэхнікуме. Вучыцца ў сельскагаспадарчых тэхнікумах брыгадзір Ілья Давыдоўскі і калгаснік Аляксандр Красоўскі.

У калгасе 586 двараў. А часопісаў і газет ідзе падпісчыкам каля 1300 экзэмпляраў. Штомесяц калгаснікі на сваім аўтобусе едуць у сталіцу рэспублікі на спектаклі тэатраў, у цирк.

У кожнай палыводчай брыгадзе ёсць свой клуб.

Вялікія планы ў калгаснікаў на будучае. Парукай таму, што гэтыя планы будуць здзейснены, з'яўляецца імкненне кожнага хлебараба працаваць лепш, памнажаць багацці арцелі.

Адзначаючы светлы дзень нараджэння Уладзіміра Ільча Леніна, члены калгаса імя вялікага правадыра поўны рашучасці выканаць яго заветы, зрабіць калгасную вёску багатай і заможнай.

Ул. ЧЭРКАСАЎ,
інструктар Мінскага сельскага абкома КПБ.

ЗЛУЧАННЯ ШТАТЫ АМЕРЫКІ

У многіх гарадах ЗША адбыліся юбілейныя вечары і банкеты, прысвечаныя 46-й гадавіне адзінай у Амерыцы прагрэсіўнай газеты на рускай мове — «Русский Голос», газеты, якая праіздзіла асвятляе падзеі як у сусветным маштабе, так і ўнутры краіны.

ЧЭЛСІ. Рускае таварыства «Просвещение» наладзіла гуртку на тэму: «Апошнія сусветныя падзеі». З лекцыяй выступіў В. А. Яхангаў.

КЛІВЛЕНД. Амерыканскі рускі клуб адзначыў 27-ю гадавіну сваёй дзейнасці. У свяце прыняла ўдзел уся руская, беларуская і украінская эміграцыя Клівленда і навакольных гарадоў.

ДЭТРОЙТ. Прагрэсіўныя эмігранцкія арганізацыі горада наладзілі вялікі Шайчэнкаўскі вечар.

НУАРК. Культурна-асветны камітэт рэгулярна дэманструе савецкія кінафільмы.

ФІНЛЯНДЫЯ

ХЕЛЬСІНКІ. У памяшканні Рускай школы адбыўся сход Рускага культурна-дэмакратычнага саюза. Нягледзячы на забастоўку гарадскога транспарту, на сход прыйшлі амаль усе члены РКДС.

Была заслухана справаздача аб рабоце саюза, яго секцый, аддзелаў і членаў. Асабліва вялікая ўвага была звернута на работу маладзёжнай секцыі РКДС «Іскры». Вызначаны асноўныя напрамкі дзейнасці арганізацыі і яе членаў: кожны член секцыі павінен вывучаць рускую мову, цікавіцца навінкамі савецкай літаратуры, кіно, тэатра, трывала стаяць на пазіцыях дружбы паміж Фінляндіяй і Савецкім Саюзам, усімі сродкамі мацаваць і захоўваць мір.

ЯРВЕНПЯЯ. Тут на ініцыятыве РКДС адбыўся вечар памяці А. С. Пушкіна. Быў праслухан даклад аб творчасці вялікага пісьменніка. Драматычны калектыў паставіў пушкінскія казкі. Былі прачытаны вершы паэта.

ХЕЛЬСІНКІ. Прайшоў гадавы сход жаночай секцыі РКДС і сход таварыства па ўладкаванню летніх лагераў. У гэтым годзе, як і ў мінулыя, вырашана арганізаваць адпачынак дзяцей у піянерскіх лагерах. Абавязковай умовай прыёму ў лагер з'яўляецца веданне рускай мовы. Прымята разішце запрасіць у лагеры, як і ў мінулыя гады, гэсцей з Савецкага Саюза: чатырох піянераў і ваяжатага.

Рускі камітэт абароны міру ў Фінляндія аб'явіў конкурс сярод моладзі на лепшае сацыяльнае на тэму «За мір». Устаноўлена тры прэміі.

КНІГІ-ПАДАРОЖНІЦЫ

Кніга ляцела на самалёце, плыла на параходзе, ехала на поездзе і ў аўтамабілі. Яна прарабіла такі вялікі шлях ад Каліфорніі да Масквы толькі таму, што спатрэбілася аднаму з чытачоў Маскоўскай бібліятэкі імя Леніна, вучонаму Ігару Быкаву. Кніга гэта — «Сто сорок год» В. Датна, якой не аказалася ў Савецкім Саюзе, і Каліфарнійская ўніверсітэцкая бібліятэка адправіла яе ў дэльце падарожжа...

Падобнае жаданне чытача з любога канца зямнога шара з такой жа вялікай увагай сустракаюць і ў адным з самых буйных кнігасховішч свету — бібліятэцы імя Леніна. Калі Ігар Быкаў вярнуў прачытаную кнігу, работнікі бібліятэкі асцярожна яе запакавалі, тройчы абгарнулі шчыльнай паперай і адправілі дамоў. У той жа дзень у розныя куткі нашай планеты з Масквы пайшло яшчэ сорок пасылак. У кожнай з іх была кніга са штампам Маскоўскай бібліятэкі. Кніга Л. Бахмана «Шахматная гульня ў яе гістарычным развіцці» адправілася ў Лондан, том «Вучоных запісак Маскоўскага ўніверсітэта імя М. В. Ламаносава» за 1934 год — у Будапешт, кніга Н. Лебедзева «Архангельскія рабінзоны» — у Бухарэст, пасылкі пайшлі ў Югаславію, Японію, ЗША, Нарвегію, Кітайскую Народную Рэспубліку.

Мне давалося бачыць, як берагуць кнігу ў бібліятэцы імя Леніна. За ёй глядзяць дзень і ноч: каб не запылілася, каб не зрабілася вільготнай, не перагрэлася. За станам кнігі пільна сочыць мноства ўсялякіх прыбораў, якія падаюць сігналы, калі, напрыклад, вільгаць паветра робіцца на адно дзяленне ніжэй патрэбнага. Іменна дзеля таго, каб кніжку чыталі сучаснікі і нашы далёкія, яшчэ не нарадзіўшыся патомкі, тут так пшчотна захоўваюць яе. І усё ж такі з бібліятэкі смела адпраўляюць у далёкую дарогу частку скарбаў. Таму што ў рэшце рэшт кніга створана і надрукавана для таго, каб яе прачыталі як мага больш людзей.

У трыццаць пяць краін падарожнічаюць маскоўскія кнігі, 235 зарубежных бібліятэк прысылаюць на тыдзень, на месяц — на колькі спатрэбіцца частку сваіх багаццяў. Вось і атрымалася, што на зямным шары ўтварылася як бы адна велізарная бібліятэка, кнігу ў якой можа узяць кожны. Не бяды, калі кніжная паліца далёка ад дому, не ў суседнім пакоі, а за морамі і гарамі.

Анатолій РУБІНАЎ.

Полям, лесам, пералескам,
Па зямлі, вясной абуджанай,
Красавік ідзе з пралескамі
Па праталінах і лужынах.

Раўчакі гудуць напорыста,
Распусцілі вербы голейка,
На галінцы ціхім посвістам
Шпак вітае рана сонейка.

Станіслаў ШУШКЕВІЧ.

ШЧАСЦЕ МАЦІ

Цяжкое было жыццё Анны Несцераўны Тысянчук пры панскай Польшчы. У нястачы памёр муж. Жанчына засталася адна з маленькім сынам. Хто ведае, як склаўся б іх лёс далей, калі б не Савецкая ўлада.

...Анна Несцераўна ўступіла ў калгас, а сын Іван пачаў вучыцца. Прайшлі гады. Іван скончыў сярэднюю школу, а затым — медыцынскі інстытут, абараніў дысертацыю і стаў кандыдатам медыцынскіх навук. Цяпер ён загадвае кафедрай ў Тарнопальскім медыцынскім інстытуце, вядзе навуковую работу.

Гляджу я, як жывуць цяпер нашы людзі, успамінаю мінулае і шкада мне становіцца, што лепшыя маладыя гады прайшлі ў цяжкай рабоце, беднасці, — гаворыць Анна Несцераўна. — Хіба так жывуць цяпер нашы людзі?

Сваю гарачую падзяку Савецкай уладзе старая калгасніца выказала тым, што з любоўю выткала партрэт нястомнага барацьбіта за мір на зямлі Мікіты Сяргеевіча Хрушчова.

Нядаўна Ане Несцераўне паветамілі аб тым, што Мікіта Сяргеевіч сардэчна дзякуе за падарунак, жадае ёй добрага здароўя.

Партрэт Хрушчова, які выткала беларуская калгасніца з вёскі Баранкі Камянецкага раёна Брэсцкай вобласці, перададзены ў адзін з музеяў Масквы.

В. БРАДЭНІК.

Самы чалавечны чалавек

(Пачатак на 1-й стар.)

і сціпла. Ні адной лішняй рэчы. Пятрунін знаёміцца з раскладам рабочага дня Уладзіміра Ільча: няўжо усё гэта можна зрабіць за адзін дзень! І правесці пасяджэнне Саўнаркома, і прадкываць мноства пастаноў і распараджэнняў, знайсці час для работы над рукапісам, прачытаць кнігу, прагледзець газеты. І ў думках узнікаюць радкі з успамінаў Максіма Горкага аб Леніне: «Ён адмовіўся ад усіх радасцей свету дзеля цяжкай работы для шчасця людзей... Мяне здзіўляла яго нечалавечая працаздольнасць».

Пятрунін праходзіць ў наступныя залы, чытае першыя ленінскія дэкрэты — аб міры і зямлі. На адным са стэндаў зала яго ўвагу прыцягвае фотакопія пісьма Леніна з'езду Камуністычнай партыі аб неабходнасці перамяшчэння Сталіна з пасады генеральнага сакратара партыі. Пятрунін некалькі разоў чытае гэтыя радкі, мінулы дзень аб нечым засяроджана думае, потым ціха гаворыць, нібы раздумваючы ўголас:

— Добрая была парада...

Сваю экскурсію брыгадзір закончыў у апошняй — дваццаць другой зале, дзе экспануюцца матэрыялы, прысвечаныя XXII з'езду КПСС. Тут як бы падводзіцца вынік гіганцкіх намаганняў КПСС і савецкага народа ў ажыццяўленні мудрых ленінскіх заветаў, паказаны велічныя перспектывы будаўніцтва камунізму.

Цяпер Пятрунін больш дакладна і выразна ўяўляў сабе, што значыць жыць і працаваць па-ленінску. Гэта — заўсёды бачыць перад сабой высокую мэту і няўхільна імкнуцца да яе. Заўсёды быць энтузіястам і аддаваць усяго сябе агульнай справе. Заўсёды быць сумленным і праўдзівым перад народам, партыяй і самім сабой.

...Жыццё Леніна! З ім непарыўна звязана перамога Кастрычніцкай рэвалюцыі, гісторыя стварэння першай ў свеце сацыялістычнай дзяржавы і партыі камуністаў. Ленін быў іх творцам.

Аб гэтым вялікім, кіпучым, поўным гарэння жыцці музей расказвае мовай васьмі тысяч розных дакументаў, рукапісаў, твораў мастацтва, прадстаўленых ў арыгіналах і фотакопіях.

Ідэяная спадчына Леніна сапраўды велізарная. Каб размясціць творы правадыра, выдадзеныя на 120 мовах свету, музею давалося адвесці спецыяльную залу.

Кнігі Леніна цяпер займаюць першае месца ў зарубежнай перакладной літаратуры, а ў Савецкім Саюзе іх агульны тыраж перавысіў ужо 316 мільянаў экзэмпляраў. Бессмяротнае ленінскае вучэнне пераможна крочыць па зямлі.

У музеі ёсць многа і іншых цікавых экспанатаў. Тут, напрыклад, можна ўбачыць сцяг герояў Парыжскай камуны, перададзены Камуністычнай партыяй Францыі ў 1924 годзе.

Мы агледзелі таксама каміні, ля якога любіў грэцца Ільч, будучы ў эміграцыі ў Лондане ў 1902—1903 гадах. У час вайны фашысцкая авіяцыя разабамбіла дом і каміні быў пашкоджаны. Лонданскія рабочыя аднавілі яго і прыслалі ў падарунак музею. Два экспанаты аказаліся зусім унікальнымі: гэта пінак, у які

быў апрануты Уладзімір Ільч у момант замаха на жыццё на заводзе Міхельсона ў жніўні 1918 года, і куля, якую дасталі з цела правадыра ў 1922 годзе.

— Наш музей, — сказаў у заключэнне экскурсіі дырэктар музея Мікалай Кузьмін, — карыстаецца вялікай папулярнасцю ў краіне і за рубяжом. У мінулым годзе ў ім павывала каля паўтара мільёна працоўных, у тым ліку больш сарака тысяч турыстаў з 70 краін свету. А за 26 год існавання музея лік наведвальнікаў перавысіў дваццаць мільянаў!

Я ўслухоўваўся ў гэтыя лічы і думаў: маладыя парасткі прагна цягнуцца да сонца таму, што яно праменьніць святло і цяпло. Вучэнне Леніна праменьніць праўду і мудрасць жыцця, паказвае людзям шлях у цудоўную будучыню. І таму такая вялікая цяга да яго ва ўсіх працаўнікоў зямлі.

Мікалай САПФІРАЎ,
АДН.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС
Мінск, Ленінскі праспект, 77,
Дом Друку. Рэдакцыя газеты «Голас Радзімы».